

Den 7. oktober 2003 foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere i tilslutning til inspektionen af Arresthuset i Frederikshavn inspektion af detentionerne i politikredsen. Jeg foretog samtidig en inspektion af venterum på politistationen i Frederikshavn.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Politimesteren i Frederikshavn og Justitsministeriet med henblik på at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Politimesteren i Frederikshavn har i brev af 7. januar 2004 fremsat enkelte bemærkninger til den foreløbige rapport. Politimesterens bemærkninger er indarbejdet i denne rapport.

1. Retningslinjer mv. for indretning af venterum

I Justitsministeriets vejledning om indretning af nye politibygninger (august 1992) er der fastsat retningslinjer (også) for indretning af venterum. I forordet til vejledningen er (bl.a.) anført følgende om vejledningens anvendelsesområde og retningslinjernes karakter:

”Justitsministeriet finder det væsentligt at fremhæve retningsliniernes vejledende karakter, herunder at vejledningen alene tager sigte på egentligt nybyggeri. Justitsministeriet finder dog, at de principper, der kommer til udtryk, også efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse i forbindelse med ombygningsarbejder i politiets eksisterende lokalemasse.”

Vejledningen indeholder følgende retningslinjer om indretning af venterum mv.:

”Venterum for anholdte.

Rummene, der anvendes til kortvarigt ophold, grupperes om et fælles forrum af en rimelig størrelse. Fra forrummet skal være adgang til et toilet.

Et venterum skal have en minimumsbredde på 2 meter og et minimumsareal på 6 m².

Dagslysadgang er ikke påkrævet, men i givet fald skal vinduerne være sikrede i klasse B 3.

Bygningsdele:

Vægge og lofter:

- skal være glatte, brudsikre og uden fremspring og fuger
- skal være brudsikre
- skal have en luftlydisolation på minimum R_w 53 dB.

Døre:

- skal, ligesom dørkarmen, være i brudsikkert materiale og skal fastgøres meget solidt
- skal være udadgående, også fra forrum
- beslås kun på ydersiden med greb, cylinder og 2 stk. svære skudrigler
- forsynes med dørspion/inspektionslem.

Gulvbelægning:

- skal være linoleum eller vinyl uden samlinger
- evt. fodlister må ikke kunne demonteres uden værktøj.

Installationer:

Varmeanlæg:

- såfremt rummene kræver særskilt opvarmning, skal dette ske i form af gulvvarme eller luftvarme, således at synlige installationer undgås.

Ventilation:

- 8 x luftskifte/time.

El-anlæg:

- afbryderne for rumbelysning skal være 2-polede og anbragt uden for rummene.

Den ene pol skal tænde en rød lampe anbragt på gangen uden for afsnittet. Lampen skal fungere som erindringslampe og markere at et eller flere rum er i brug.

Svagstrømsanlæg:

- samtale/lytleanlæg med specialudført kaldetryk (berøringskontakt) indbygget i væg
- røgmelder indbygget i udsugningsarmatur
- i loftet indbygges specialarmaturer for belysning, samtaleanlæg, indblæsning og udsugning. Minimum indbygningshøjde: 35 cm.

Fast inventar:

- i hvert rum monteres en solid bæk i rummets bredde med fast forstykke til gulv.”

Vejledningen har ikke direkte betydning for min inspektion af venterum på politistationer der er opført/ombygget før vejledningen blev udsendt i 1992, men visse af de principper der ligger til grund for vejledningens retningslinjer, har betydning for vurderingen af om forholdene i venterummene er acceptable. Dette gælder f.eks. principperne for retningslinjerne vedrørende anvendelsen af (visse) bygningsdele.

Europarådets komité til forebyggelse af tortur (torturkomitéen) aflagde besøg i Danmark fra den 28. januar til den 4. februar 2002. I besøget indgik bl.a. indretningen og anvendelsen af venterum. I komitéens rapport er under pkt. 10 anført følgende:

”10. Although the cells at Horsens Police Headquarters offered satisfactory conditions of detention, the same cannot be said about the holding rooms of the Criminal Investigation Police, which were already criticised by the CPT following its 1996 visit (cf. CPT/Inf (97) 4, paragraph 22). Two of the rooms were small (2.8 m²), had no access to natural light or ventilation and were wired to equipment that played loud music when the lights were switched on (i.e. whenever detained persons were being held in them). Those rooms were claustrophobic and generated an unacceptably intimidating atmosphere. The two other holding rooms at Horsens were of an adequate size (6 m²) and had some access to natural light and ventilation; however they were dirty and the walls were in need of painting.

The CPT recommends that the 2.8 m² holding rooms of the Horsens Criminal Investigation Police – and any other similar holding facilities in Denmark – be withdrawn from service. Steps should also be taken to ensure that all detention facilities, including the two larger holding rooms at Horsens, are kept in a satisfactory state of cleanliness and repair.”

Rapporten er fremsendt til de danske myndigheder den 14. august 2002 til bemærkninger.

Justitsministeriet har i en foreløbig rapport anført følgende til det i citatet anførte:

“The Ministry of Justice has noted that the police detention rooms and holding rooms visited by the CPT in 2002 were generally found in acceptable condition, including in relation to size, lights, ventilation, cleanliness, etc.

Regarding the 2.8 m² holding rooms of the Horsens Criminal Investigation Police, the Chief of Police of Horsens has reported that the conditions have been improved already, as the two small holding rooms have been joined to one holding room.

Furthermore, the holding rooms were repaired and painted in the autumn of 2002.

The National Commissioner of Police has explained in more general terms that the holding rooms in the police stations of the country are used for detainees' short-term detention while they wait to be questioned in more detail. Furthermore, the holding rooms are used for short-term detention in connection with police bringing persons before the Enforcement Court, just as witnesses, who according to a court order, have to be fetched by the police, are placed in holding rooms for a short while if they cannot be brought before the court forthwith for the purpose of questioning in court. The holding rooms in the police stations of the country are thus used for short stays only of detained persons.

In addition, it is possible for the police - based on a concrete judgment in each individual case - to use the detention facility as holding rooms, if the detainee makes a request to this effect.

In guidance notes of 1992, the Ministry of Justice has laid down guidelines for i.a. the fitting-up of holding rooms for detainees. The guidelines contain i.a. minimum requirements with regard to the size of holding rooms for detainees and specific requirements of ventilation, intercom and monitoring and smoke detector systems. These guidelines apply to new buildings and to larger reconstruction works on the buildings of the police.

In this connection the National Commissioner of Police has reported that in a smaller part of the police's buildings are holding rooms that do not comply with the minimum requirements of the guidelines with respect to size. In connection with major reconstruction works these holding rooms will be closed down and replaced by new ones that comply with the requirements of the guidelines.”

2. Venterummene på politistationen i Frederikshavn

Politistationen i Frederikshavn er taget i brug i 1967. Politiet i Frederikshavn råder over i alt fire venterum (to hos ordenspolitiet og to hos kriminalpolitiet).

2.1. Venterummene hos ordenspolitiet

Venterummene hos ordenspolitiet ligger i umiddelbar tilknytning til det rum der anvendes af vagthavende. Venterummene hos ordenspolitiet blev i forbindelse med inspektionen opmålt til 215 x 180 cm.

Venterummene opfylder ikke vejledningens retningslinjer om en minimumsstørrelse på 6 m² og en minimumsbredde på 2 meter. Henset til tidspunktet for politistationens opførelse giver dette mig dog ikke i sig selv anledning til bemærkninger.

Venterummene er udstyret med en bæk i hele rummenes bredde (på den lange led) hvilket gør det muligt for den venterumsanbragte at ligge ned. Bænken er uden forstykke.

Jeg noterede mig ikke om der er en kaldeknop ved hjælp af hvilken vagthavende kan tilkaldes.

Jeg beder Politimesteren i Frederikshavn om at oplyse om dette er tilfældet.

Venterummene oplyses af en lampe der er indbygget i loftet.

Jeg noterede mig ikke hvorledes ordenspolitiets venterum bliver opvarmet.

Jeg beder politimesteren om oplysning herom.

Venterummene er forsynet med et ventilationsanlæg der er indbygget i væggen.

Jeg går ud fra at der er indbygget røgmeldere i ventilationsanlægget, men beder for en ordens skyld politimesteren om at bekræfte at det er tilfældet.

Væggene i venterummene er glatte og uden fremspring af nogen art. Venterummene forsynes ikke med dagslys.

Der var på tidspunktet for inspektionen ingen ridsemærker på væggene mv. inde i venterummet.

Lige uden for venterummene er der en skranke med nogle aflåselige skuffer. Det blev under inspektionen oplyst at skufferne bruges til opbevaring af ting som eventuelt fratages de venterumsanbragte (og detentionsanbragte).

Jeg går på baggrund af disse oplysninger ud fra at der foretages visitation forud for anbringelsen i venterummene.

Der er ikke en rød lampe uden for venterummene der markerer at venterummene – eller et af disse – er i brug.

Som det vil være politimesteren bekendt, har jeg i min samtidige rapport i anledning af min inspektion af venterummene på politistationen i Skagen skrevet følgende om spørgsmålet om erindringslamper:

”Der er ikke røde lamper i forrummet eller på gangen uden for forrummet der markerer at det pågældende venterum – eller et af venterummene – er i brug. Det blev under inspektionen på forespørgsel oplyst at politistationen ikke bliver forladt hvis der er personer anbragt i venterummene.

Jeg har noteret mig at politiet i Skagen er opmærksom på at der er en risiko for at glemme at der er personer anbragt i venterummene – også fordi der ikke er en anordning der markerer at (et af) venterummene er i brug. Efter min opfattelse kan der rejses spørgsmål om hvorvidt

dette udgør en tilstrækkelig sikkerhed for at ingen bliver glemt. Jeg peger i den forbindelse tillige på reglerne herom i Justitsministeriets vejledning.

Inden jeg foretager videre vedrørende dette spørgsmål i anledning af min inspektion af venterummene på politistationen i Skagen, beder jeg politimesteren og Justitsministeriet om en udtalelse. Jeg beder om at Justitsministeriet forinden indhenter en udtalelse fra Rigspolitchefen.”

Jeg vender tilbage til dette spørgsmål vedrørende venterummene på politistationen i Frederikshavn når jeg har modtaget de nævnte udtalelser.

Dørene ind til venterummene åbnede udad. Kun døren til et af venterummene var udstyret med en dørspion/inspektionslem. I den anden dør var der et hul.

I min rapport om inspektion af venterummene i Esbjerg har jeg skrevet følgende:

”Observation af anbragte i venterum gennem dørspioner og lignende indretninger kan gennemføres uden at forstyrre de anbragte. Dette kan være et nyttigt og hensynsfuldt supplement til observation ved åbning af døren som tilmed kan anspore til hyppigere kontrol, herunder også i tilfælde hvor venterummene fejlagtigt antages ikke at være i brug. Dette sidste er navnlig relevant i det omfang venterummene ikke er forsynet med indikatorlamper, jf. nedenfor. Samtidig kan dørspioner og lignende beskytte politiets personale imod overfald. Etablering af sådanne installationer er næppe uforholdsmæssig dyrt. Jeg finder det derfor umiddelbart rimeligt at det kræves at døre til venterum er forsynet med dørspioner eller lignende indretninger. Jeg beder Justitsministeriet om en udtalelse herom. Jeg beder om at ministeriet forinden indhenter en udtalelse fra Rigspolitchefen.”

Jeg vender tilbage til dette spørgsmål vedrørende venterummene i Frederikshavn når jeg har modtaget de nævnte udtalelser.

Venterummene hos ordenspolitiet fremtrådte i acceptabel stand og rengjort.

2.2. Venterummene hos kriminalpolitiet

Venterummene hos kriminalpolitiet blev i forbindelse med inspektionen opmålt til henholdsvis 93 x 185 cm og 93 x 140 cm.

Det blev under inspektionen oplyst at Politimesteren i Frederikshavn kort tid før inspektionen havde fået afslag på at slå de to venterum sammen til et rum.

Jeg beder om udlån af akterne i denne sag.

Venterummene opfylder ikke vejledningens retningslinjer om en minimumsstørrelse på 6 m² og en minimumsbredde på 2 meter. Henset til tidspunktet for politistationens opførelse giver dette mig dog ikke i sig selv anledning til bemærkninger.

Det ene venterum er af samme størrelse som det venterum hos ordenspolitiet i Hobro som jeg nærmere har omtalt nedenfor. Begge venterum er betydeligt mindre end det venterum på politistationen i Horsens som torturkomitéen har henstillet ikke længere bliver anvendt, og som Justitsministeriet har oplyst er blevet slået sammen med et andet rum.

I min opfølgingsrapport af 11. september 2003 vedrørende min inspektion af et venterum hos ordenspolitiet i Hobro – som målte 129 x 105 cm, og som jeg karakteriserede som et stort skab – har jeg bl.a. oplyst og anført følgende:

”Rigspolitichefen har om ordenspolitiets venterum oplyst følgende:

’Rigspolitiet kan i øvrigt oplyse, at ordenspolitiets venterum, der er etableret før Justitsministeriets vejledning om indretning af nye politibygninger (august 1992), vil blive søgt forbedret inden for rammerne af de bygnings- og bevillingsmæssige muligheder, idet Rigspolitiet ud fra en samlet vurdering finder, at venterummet bør forbedres, uagtet det ikke kan indrettes, så det opfylder samtlige de i vejledningen fastsatte retningslinier.’

Justitsministeriet har – som jeg forstår det – henholdt sig hertil. Justitsministeriet har oplyst at ministeriet vil vende tilbage til sagen når ministeriet har modtaget underretning fra Rigspolitichefen om ombygningen.

Jeg forstår på Rigspolitichefens udtalelse at ordenspolitiets venterum efter ombygningen vil være betydeligt større end det er i dag – om end ikke af en størrelse som opfylder kravene i Justitsministeriets vejledning. Jeg tager med denne bemærkning det oplyste til efterretning.

Jeg har noteret mig at jeg modtager underretning fra Justitsministeriet når ombygningen er tilendebragt.”

På baggrund af forløbet af denne tidligere inspektionssag – og den sag som torturkomitéen har rejst – beder jeg Justitsministeriet om en udtalelse om størrelsen af venterummene hos kriminalpolitiet i Frederikshavn. Jeg beder om at ministeriet forinden indhenter en udtalelse fra Rigspolitichefen.

Venterummene er udstyret med en bæk i hele rummenes bredde (på den korte led). Det er ikke muligt for den venterumsanbragte at ligge ned.

Det blev oplyst at venterumsanbringelserne hos kriminalpolitiet er ganske kortvarige (10-30 minutter).

Jeg foretager mig på den baggrund ikke noget vedrørende længden af bænkene.

Jeg noterede mig ikke om der er en kaldeknop ved hjælp af hvilken vagthavende kan tilkaldes.

Jeg beder Politimesteren i Frederikshavn om at oplyse om dette er tilfældet.

Venterummene oplyses af en lampe der er indbygget i loftet.

Jeg har noteret mig at kun det ene af de to venterum er opvarmet. Jeg har imidlertid ikke noteret mig hvilket.

Jeg beder politimesteren om at oplyse herom.

Begge venterum er forsynet med ventilationsanlæg. Der er endvidere savet – går jeg ud fra – ventilationssprækker ud af dørene til begge venterum; foroven og forneden.

Jeg beder politimesteren om at oplyse om der er problemer med ventilationen af de relativt små venterum.

Jeg går ud fra at der er indbygget røgmeldere i ventilationsanlægget, men beder for en ordens skyld politimesteren om at bekræfte at det er tilfældet.

Væggene i venterummene er glatte og uden fremspring af nogen art. I det ene af venterummene (det bagerste) er der et vindue med gitter for (og persienser).

Der var på tidspunktet for inspektionen ingen ridsemærker på væggene mv. inde i venterummet.

Der er ikke en rød lampe uden for venterummene der markerer at venterummene – eller et af disse – er i brug.

Jeg henviser herom til det som jeg har oplyst og anført ovenfor under pkt. 2.1.

Dørene ind til venterummene åbnede udad. Ingen af dørene er udstyret med en dørspion/inspektionslem.

Jeg henviser herom til det som jeg har oplyst og anført ovenfor under pkt. 2.1.

Venterummene hos kriminalpolitiet fremtrådte i acceptabel stand og rengjort.

2.3. Venterummenes anvendelse

I sit svar af 6. november 2002 i en generel sag om indretning af venterum har Rigspolitichefen oplyst følgende om politiets anvendelse af venterum:

”Venterummene på landets politistationer anvendes til anholdte personers kortvarige ophold i forbindelse med, at de pågældende afventer en nærmere afhøring.

Endvidere anvendes venterummene til kortvarige ophold i forbindelse med politiets fremstilling af personer for fogedretten, ligesom vidner, der efter rettens bestemmelse skal afhentes af politiet, i nogle tilfælde kortvarigt anbringes i venterum, såfremt de ikke kan fremstilles i retten øjeblikkeligt med henblik på indenretlig afhøring.

Rigspolitiet kan endvidere oplyse, at detentioner i nogle tilfælde anvendes som venterum, efter at der i hvert enkelt tilfælde er foretaget en konkret vurdering af, om venterumsanbringelsen undtagelsesvist kan ske ved anbringelse i detentionen og dette i øvrigt er i overensstemmelse med den anholdtes ønske. Der henvises i den forbindelse til ombudsmandens j.nr. 2000-3783-618 og 2000-3011-618 vedrørende inspektionen af detentionerne på Københavns Politis Station 2 og Kalundborg Politigård.”

Det blev under inspektionen oplyst at ordenspolitiet i Frederikshavn normalt ikke anvender venterummene i mere end et par timer ad gangen, og at dette sker et par gange om ugen. Om anvendelsen af venterummene hos kriminalpolitiet i Frederikshavn blev det som allerede nævnt oplyst at venterumsanbringelserne normalt er ganske kortvarige (10-30 minutter).

På baggrund af det oplyste finder jeg det ikke nødvendigt at anmode om mere specifikke oplysninger om varigheden af de enkelte anbringelser.

Det oplyste giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

3. Opfølgning

Jeg beder om at politimesterens oplysninger mv. tilbagesendes gennem Justitsministeriet således at ministeriet kan komme med bemærkninger hertil. Jeg har under pkt. 2.1. og 2.2. udtrykkeligt bedt Justitsministeriet om en udtalelse (efter forud indhentet udtalelse fra Rigspolitichefen).

4. Underretning

Denne rapport sendes til Politimesteren i Frederikshavn, Justitsministeriet, Rigspolitichefen og Folketingets Retsudvalg.

Lennart Frandsen
Inspektionschef